

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Daniela Spratka, Ph.D., a JUDr. Zory Šmolkové, ve věci

žalobce: **Ing. T. W.**
zastoupeného advokátem JUDr. Janem Waltrem,
sídlem Volyňských Čechů 837, 438 01 Žatec

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
sídlem Palackého nám. 4, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. MZDR 38159/2022-2/PRO ze dne 16. 1. 2023, ve věci žádosti o poskytnutí informací,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného č. j. MZDR 38159/2022-2/PRO ze dne 16. 1. 2023 se **zrušuje** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 13 200 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Jana Waltera, advokáta sídlem Volyňských Čechů 837, 438 01 Žatec.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou ze dne 17. 1. 2023 domáhal přezkoumání shora označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě (dále též jen „ZÚO“) č. j. ZU/37666/2022 ze dne 12. 12. 2022. Prvostupňovým rozhodnutím byla zčásti odmítnuta žádost žalobce ze dne 8. 5. 2018 o poskytnutí informací, jelikož by poskytnutí těchto informací představovalo vytváření nových informací; podle § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“), se však povinnost poskytovat informace netýká vytváření nových informací.
2. Žalobce v žalobě popsal průběh správních postupů orgánů obou stupňů. Pokud se týče informací evidovaných pod čísly IV., VII., IX., XI., XV., XVI., XVII. a XVIII., uvedly k nim správní orgány, že k jejich vydání by bylo třeba vytvořit program ke zpracování dat, aby se nahradila zdoluhavá ruční práce; dále by musela být provedena anonymizace a posouzení případného zásahu do obchodního tajemství. Pokud se týče informací evidovaných pod čísly XIX., XX. a XXI., uvedly k nim správní orgány, že by bylo nutno každý dokument vytisknout nebo uložit ve tvaru PDF a následně anonymizovat. Žalobce uvádí, že nic z toho nepředstavuje vytvoření nové informace. S odvoláním na odbornou literaturu a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 141/2011-67 ze dne 9. 2. 2022 uvedl, že je nutno rozlišovat mezi vytvořením nové informace a zpracováním odpovědi na žádost. Rozlišení nemůže být učiněno nikdy podle kritéria pracnosti či délky doby potřebné pro zpracování žádosti, ale podle kritéria intelektuální náročnosti zpracování. Pokud správní orgány argumentují potřebou vytvoření počítačového programu, pak není přezkoumatelně vysvětleno, k čemu by měl sloužit; z náznaků v odůvodnění a dosavadního postupu Zdravotního ústavu se jeví, že by mělo jít o pouhý export z databáze, neboť je tvrzeno, že údaje z databáze jsou zaměstnancům přístupné. Export z databáze je činnost nepatrné intelektuální náročnosti. Stejně tak tomu je v případě tisku nebo ukládání dokumentů do formátu PDF. Anonymizace a znepřístupnění informací tvořících součást obchodního tajemství jsou sice činnosti s vyšší intelektuální náročností, nicméně nejsou důvodem pro vyloučení z působnosti informačního zákona, jak plyne z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 76/2014-23.
3. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 27. 2. 2023 navrhl zamítnutí žaloby. Uvedl, že žalobce se nezajímá o řádný výkon veřejné správy, ale snaží se získat informace k hájení svých soukromých zájmů. K námitce nesprávné aplikace výluky dle § 2 odst. 4 informačního zákona poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 292/2016-67 ze dne 11. 10. 2017 a odkaz na preambuli směrnice č. 2003/98/ES ohledně nepřiměřené zátěže povinných subjektů. Akcentoval též, že soud v citovaném rozsudku zopakoval závěry dřívější judikatury, že o tvorbu nové informace nejde, jsou-li informace pro žadatele zpracovávány v zásadě mechanickým způsobem. Nový software považuje žalovaný za novou strukturu informací, a nikoli za jednoduchý výtah z existující databáze.
4. Žalobce v replice ze dne 8. 3. 2023 uvedl, že pokud se týče účelu jeho žádosti, žalobce otevřeně deklaroval, že je potřebuje pro svůj soukromý legitimní cíl. To je zcela v souladu se zákonem. Navíc pomocí kontroly vzorků ze dvou zdravotních ústavů může dojít ke

zjištění nedostatků, a upozorněním na ně dojde i k naplnění veřejného zájmu. Pokud se týče kritéria nepřiměřenosti zátěže, žalovaný stále nevysvětlil, v čem má spočívat složitost úkonů, které mají být nahrazeny programem. Pokud se týče tisků dokumentů a jejich následné anonymizace, rovněž nebylo vysvětleno, v čem spočívá jejich intelektuální náročnost. Dle názoru žalobce se při výtahu z databáze jedná o triviální datovou operaci v DB ORACLE (k čemuž navrhl znalecké dokazování). Žalovaný neuvádí, že by se již pokusil zjistit náročnost jím uváděné počítačové operace. Žalobce dále uvedl, že je v zájmu samotných veřejných institucí, aby jejich informační systémy umožňovaly export dat.

5. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl soud bez jednání v souladu s § 51 s. ř. s., neboť žalobce s takovým postupem souhlasil a žalovaný se ve stanovené lhůtě nevyjádřil.
6. Ze správních spisů soud zjistil, že žalobce podáním ze dne 8. 5. 2018 požádal ZÚO o informace, a to o celkem 21 položek ke každému měření, evidovanému v elektronické podobě počítačovým programem LIMS; informace požadoval ve strojově čitelném formátu (např. *.XLS). Na výzvu ZÚO žalobce podáním ze dne 17. 5. 2018 sdělil, že požaduje data o měření, požaduje ke každému měření 21 typů dat uvedených v původní žádosti a požaduje veškerá data evidovaná v elektronické podobě programem LIMS. Upřesnil dále, že požaduje toliko data uložená v centrálním úložišti a data jsou přístupná pro aktuální program LIMS (nikoli tedy data, u nichž by byla pro zpřístupnění potřebná konverze). ZÚO přípisem ze dne 22. 5. 2018 požádal opětovně o upřesnění žádosti, neboť spatřoval rozpor mezi požadavkem na veškerá data o měření, u typu dat pod položkou vii. uvedl toliko „hluk pracovní/mimopracovní“. Žalobce podáním ze dne 28. 5. 2018 sdělil, že pokud se určitý typ dat k danému měření svou povahou nevztahuje, pak jej nežádá. ZÚO přípisem z 29. 5. 2018 opakovaně požadoval upřesnění, o jaká data žalobce žádá. Podáním ze dne 1. 6. 2018 žalobce uvedl, že požaduje veškerá data o měření, bez ohledu na to, co je předmětem měření. Dne 21. 8. 2018 ZÚO rozhodl o odložení žádosti. Rozsudkem podepsaného soudu č. j. 25 A 84/2019-29 bylo toto rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení. ZÚO rozhodl dne o částečném odmítnutí informací a částečně informace poskytl. Žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 3. 2021 zrušilo prvostupňové rozhodnutí o částečném odmítnutí informací. ZÚO následně část informací poskytl, část rozhodnutím ze dne 16. 4. 2021 odmítl a o části nerozhodl. Rozsudkem č. j. 25 A 181/2021-26 ze dne 27. 10. 2022 konstatoval podepsaný soud nečinnost ZÚO a přikázal mu o zbytku žádosti rozhodnout. Dne 12. 12. 2022 ZÚO pod č. j. ZU/37666/2022 rozhodl o částečném odmítnutí žádosti s odkazem na § 2 odst. 4 informačního zákona, a to v rozsahu bod iv. číslo jednací ZÚO, bod vii. parametr (hluk-pracovní/mimopracovní), bod ix. název vzorku, bod xi. kdo provedl měření, bod xv. datum zápisu hodnot, bod xvi. datum schválení, bod xvii. datum tisku protokolu, průvodního dopisu a kalkulačního výkazu, bod xviii. číslo protokolu, bod xix. první strana protokolu, bod xx. průvodní dopis a bod xxi. kalkulační výkaz. Žalobce podal dne 13. 12. 2022 odvolání, jež bylo jako nedůvodné napadeným rozhodnutím zamítnuto.
7. Podle § 4 odst. 2 informačního zákona *povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.*

8. Zásadní otázkou projednávaného sporu je to, co je vytvářením nových informací a zda by při vyhovění žalobcově žádosti v tom rozsahu, v jakém byla odmítnuta, došlo k jejich vytváření.
9. K dané otázce se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 1 As 141/2011-67 ze dne 9. 2. 2012, publ. pod č. 2635/2012 Sb. r. NSS, kdy uvedl, že při výkladu zákonné výluky z povinnosti poskytovat informace, které by bylo nutno nově vytvářet (§ 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím), je nutno rozlišovat mezi situacemi, kdy výtahy z existujících dokumentů představují pouze jednoduchou operaci, a případy, kdy k vytvoření odpovědi na žádost nestačí pouhé mechanické vyhledání a shromáždění údajů, které má povinný subjekt k dispozici, a je tak nezbytné s těmito údaji provádět další zpracovávání nad rámec prostého „vtělení“ do odpovědi na žádost. Nelze přitom vycházet toliko z pracnosti, či doby, která by byla potřebná pro přípravu odpovědi na žádost (shromáždění informací). Tyto faktory zákon zohledňuje institutem mimořádně rozsáhlého vyhledání informací (§ 17 odst. 1 citovaného zákona).
10. Z uvedeného judikátu tedy plyne, že „novost“ informace nespočívá v pracnosti či době jejího vytváření, ale v „intelektuální náročnosti“, která je potřebná pro přípravu odpovědi na žádost (srov. Furek, A. a kol.: *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. Praha 2016, s. 73; Jelínková, J. a Tuháček, M.: *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vyd. Praha 2023, dostupné v syst. ASPI).
11. Žalobci je třeba přisvědčit v tom, že správní orgány neuvedly skutečnosti, které by svědčily o zvýšené míře intelektuální náročnosti potřebné pro vyřízení jeho žádosti. Anonymizace údajů z důvodu ochrany osobnostních práv či obchodního tajemství patří ke standardním součástem běžného zpracovávání žádostí o poskytnutí informací. Prvostupňové rozhodnutí navíc zmiňuje problém obchodního tajemství jen v souvislosti s tím, že některé vzorky jsou značky výrobků objednatelů, což je ovšem skutečnost, která sama o sobě definici obchodního tajemství (jak ho vymezuje § 504 občanského zákoníku) nenaplnuje.
12. Naprogramování speciálního software, sloužícího k exportu dat z databáze povinného subjektu, nelze považovat za novou informaci. Z napadených rozhodnutí je zřejmé, že pracovníci ZÚO mají k datům přístup, a software má pouze nahradit mechanickou práci, jejíž výkon lidskou silou by při statisícových až milionových položkách databáze byl neefektivní. Nicméně objem dat a z toho plynoucí časová náročnost jejich zpracování nemůže být důvodem pro odmítnutí žádosti, neboť tyto skutečnosti zákon zohledňuje institutem mimořádně rozsáhlého vyhledání informací, jak výslovně uvedl Nejvyšší správní soud. To, že při přepisu úhrady za rozsáhlé vyhledávání informací ZÚO pochybil a nárok na úhradu nákladů ztratil, nemůže obcházet snahou o odmítnutí žádosti z důvodů, které na věc nejsou aplikovatelné. Nelze tak argumentovat rozsáhlostí databáze nebo pracností ukládání mnoha dokumentů do formátu PDF či jejich tisku. Z popisu postupů nutných ke zpracování žalobcovy žádosti, jak je obsaženo v rozhodnutí správních orgánů, vyplývá velká časová náročnost, nikoli však intelektuální náročnost uvedených postupů. Pracovníci ZÚO musí zpracovat velké množství dat, avšak nemusí provádět takovou analýzu těchto dat, která by odůvodňovala závěr o intelektuální náročnosti tohoto zpracování dat. Ve shodě se žalobcem a komentářovou literaturou (Furek, *op. cit.*, s. 1020) soud dále podotýká, že využití externí IT společnosti pro extrahování dat není v praxi nic neznámého a je možné ji zohlednit v požadavku úhrady nákladů dle § 17 informačního zákona.
13. K dalším dílčím námitkám správních orgánů soud uvádí následující:

14. Pokud žalovaný ve vyjádření k žalobě namítá, že žalobce požaduje informace k hájení svých vlastních zájmů, pak se jedná o námitku nerelevantní, neboť zákon nespojuje přípustnost žádosti o informace se specifickým důvodem pro tuto žádost. Jediným korektivem zde je případné zneužití práva, avšak toto není v napadených rozhodnutích tvrzeno. Žalobce v průběhu správních postupů konzistentně uváděl, že údaje požaduje za účelem obstarání referenčních dat, která by mu umožnila vyhodnotit postup Zdravotního ústavu se sídlem v Ústí nad Labem v záležitosti, která se týká jeho matky a jeho samotného.
15. Pokud ZÚO argumentoval rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 141/2011-67 ze dne 9. 2. 2012, pak tímto rozsudkem nelze argumentovat v části, v níž se jeho argumentace týká situace, kdy je povinný subjekt povinen vytvořit novou informaci proto, že ji nemá, ač je ji povinen mít. Takováto situace v nyní projednávané věci totiž nenastala. Žalobce požaduje informace, které ZÚO v systému LIMS prokazatelně má.
16. Pokud se jedná o argumentaci směrnicí č. 2003/98/ES, pak soud připomíná, že tato v bodě 13 své preambule uvádí, že „*subjekty veřejného sektoru by však neměly být povinny poskytovat výtahy z dokumentů, pokud to představuje nepřiměřené úsilí*“. Soud dále připomíná, že směrnice je svým charakterem právním nástrojem stanovícím cíl, přičemž tento cíl může být v procesu transpozice dosažen na vnitrostátní úrovni různým způsobem. Jak plyne z výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 141/2011-67, tak i návazného (žalovaným též citovaného) rozsudku č. j. 3 As 292/2016-67, právě cíle, aby povinné subjekty nebyly v souvislosti se zpracováním žádostí o informace obtíženy nepřiměřeným úsilím, je v českém právu dosaženo jednak vylukou nových informací, jednak úhradovou povinností v případě rozsáhlého vyhledávání informací. O podmínkách obou institutů a jejich naplnění, resp. nenaplnění v projednávané věci, je pojednáno výše.
17. Soud mimoto podotýká, že je přinejmenším zvláštní, že mezi informacemi, které ZÚO vydal, je „datum měření“, avšak mezi informacemi, které nevydal, je „datum zápisu hodnot“, „datum schválení“ či „datum tisku“, ačkoli se jedná svou povahou o stejný typ informací (označení dne). To jen podtrhuje závěr, že skutečným důvodem odmítnutí není intelektuální náročnost zpracování informací.
18. Soud tedy v souladu s § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí žalovaného, neboť jeho postup v řízení nebyl přezkoumatelně zdůvodněn, a zároveň věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
19. Vzhledem k tomu, že v řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, vzniklo mu v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení, k jejichž náhradě soud žalovaného zavázal. Náklady řízení žalobce představují zaplacený soudní poplatek za podání žaloby ve výši 3 000 Kč, dále odměna za zastoupení advokátem podle vyhlášky č. 117/1996 Sb. ve výši 3 100 Kč podle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., a to za tři úkony právní služby, příprava převzetí zastoupení, sepsí žaloby a sepsí repliky podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky, třikrát režijní paušál ve výši 300 Kč za každý z těchto úkonů právní služby podle § 13 odst. 3 vyhlášky. Celkem tedy 13 200 Kč. Soud zavázal žalovaného k jejich zaplacení žalobci, a to k rukám jeho zástupce podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s ustanovením § 64 s. ř. s. Vzhledem k odlišné úpravě s. ř. s. a o. s. ř. týkající se nabytí právní moci rozhodnutí, uložil soud žalovanému povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Ostrava 15. srpna 2024

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu